

Kannanotto kansanedustajille esityksestä joukkoliikennelaiksi

Hallituksen esitys joukkoliikennelaiksi on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä ja liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut siitä mietintönsä. Lakia on valmisteltu EU:n joukkoliikenteen palvelusopimusasetuksen (PSA) veloitteiden vuoksi. PSA edellyttää Suomen lain muuttamista EU:n asetuksen mukaiseksi, sillä ristiriitatilanteessa EU-asetus on voimassa lakina myös Suomessa.

Uusi laki on muutos oikeaan suuntaan, jossa lähtökohtana on kansalaisten joukkoliikenteen tarve, eivätkä liikennöitsijän liiketoiminnan tavoitteet. Uusi laki kohtelee myös yrittäjiä oikeudenmukaisesti. Yrityksiltä ei edellytetä enää tappiollista toimintaa, ja kaikille tarjotaan tasavertaiset mahdollisuudet tehdä liikennöintisopimuksia. Joukkoliikennelaki siis korjaa entisen linjalupajärjestelmän pahimmat ongelmat.

EU:n politiikalla on oikea tavoite luoda joukkoliikenteestä yhtenäinen kansalaisia palveleva järjestelmä, jossa matkanteko on mahdollista yhtenäisenä palveluna eri liikennemuotojen välillä. Suomessa linja-auto-, juna- ja lauttaliikenne muodostavat joukkoliikenteen peruspalvelun, joka kattaa koko valtakunnan alueen. Lakiesityksessä on valitettavasti keskitytty vain linja-autoliikenteeseen. Ministeriö ei ole puuttunut junaliikenteessä vallitsevaan tilanteeseen ja sen ongelmiin eikä liioin eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta.

Suomen Liikenneliitto SuLi ry. ja Suomen Rautatiematkustajat ry. edellyttävät, että myöhemmässä eduskuntakäsittelyssä myös henkilöjunaliikenne otetaan joukkoliikennelakiin yhdenvertaisena linja-autoliikenteen kanssa. Tämä tarkoittaa ensisijaisesti sitä, että alueellinen junaliikenne eli paikallisjunaliikenne annetaan alueellisten viranomaisten vastuulle yhtenevästi kuten linja-autoliikenne. Vain näin voidaan tehdä mahdolliseksi hallituksen ilmastopoliittisen selonteon edellyttämä ilmastonmuutosta torjuva ja maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämä kestävä kehityksen mukainen rakentaminen radan varteen, hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle.

Suomessa on viime vuosina tehty yli kymmenellä seudulla suunnitelmia ja selvityksiä mahdollisuuksista käyttää hyödyksi olemassa olevia ratoja. Nämä yritykset kaatuvat aina siihen, ettei monopoliasemassa oleva VR Oy ole kiinnostunut paikallisliikenteestä, minkä vuoksi sillä ei ole kalustoakaan uuden henkilöjunaliikenteen tarpeisiin. Seudut eivät voi itse edes rahoittaa liikennettä, koska uudessakin laissa oikeus järjestää paikallisjunia muualla kuin Helsingin seudulla on paikallisilta viranomaisilta kielletty. Vaikka toinen rautateiden henkilöjunaliikenteen kilpailuttamista koskeva työryhmä vielä työskentelee, ministeriössä valmistellaan VR Oy:n yksinoikeuden säilyttäviä sopimuksia. Menettely tekee tyhjäksi kilpailuttamista pohtivien työn eikä se voi olla asianmukaista.

Suomen Liikenneliitto SuLi ry. tukee Suomen Rautatiematkustajat ry:n ehdotusta rautateiden ostoliikenteen irrottamisesta erilliseksi yhtiöksi, jonka tarkoitus ei ole liikevoiton tavoittelu. Siten VR Oy voi keskittyä markkinaehtoiseen suurten kaupunkien väliseen liikenteeseen ja uusi yhtiö ostoliikenteen palvelutuotantoon. Näin luodaan tekniset edellytykset myös sille, että paikalliset viranomaiset voivat suunnitella ja hankkia junaliikennettä. Mutta samalla junaliikenteen suunnitteluoikeus tarvitaan myös joukkoliikennelakiin.

Oheistamme esityksemme joukkoliikennelain muuttamiseksi tavoitteiden mukaisiksi.

Helsingissä / Kemijärvellä lokakuun 29. päivänä 2009

Suomen Liikenneliitto SuLi ry
www.suli.org

Suomen Rautatiematkustajat ry
www.rautatiematkustajat.fi

Lisätietoja hallituksen jäsen Ilkka Hovi
050 – 403 3027
[ilkka.hovi\(at\)loppu.net](mailto:ilkka.hovi(at)loppu.net)

puheenjohtaja Kalevi Kämäräinen
040 – 551 6991
[kalevi.kamarainen\(at\)pp.inet.fi](mailto:kalevi.kamarainen(at)pp.inet.fi)

LIITE

Joukkoliikennelain muutokset

Lain 1 §:n ensimmäisen momentin alku muutetaan muotoon:

Tätä lakia sovelletaan joukkoliikenteenä harjoitettavaan ammattimaiseen henkilöiden kuljettamiseen tiellä linja-autolla, **raideliikenteessä** sekä seudullisessa vesiliikenteessä, jollei...

Lain 2 §:n 2-kohta muutetaan muotoon:

2) *markkinaehtoisella liikenteellä linja-autolla harjoitettavaa* muuta joukkoliikennettä kuin palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä;

Lain 2 §:ään lisätään kohta 12:

12) *Valtakunnallisella seutujen välisellä* rautatieliikenteellä kaupunkien ja vastaavien seutukeskusten välistä liikennettä, joka ei palvele samalla kaupunkien ja seutujen sisäistä liikennetarvetta.

Lain 8 §:n 1 momentti muutetaan muotoon:

Ammattimainen henkilöiden kuljettaminen tiellä linja-autolla **ja raideliikenteessä** edellyttävät liikennelupaa.

Lain 14 §:n 1 momentti muutetaan muotoon:

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja ~~tieliikenteen~~ toimivaltaisia viranomaisia **muussa joukkoliikenteessä kuin valtakunnallisessa seutujen välisessä henkilöjunaliikenteessä** ovat Suomessa lääninhallitukset sekä 12 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut kunnalliset viranomaiset. Viranomaisten keskinäinen toimivallanjako on 12 ja 13 §:ssä säädetyn mukainen kuitenkin niin, että toimivaltaisen kunnallisen viranomaisen järjestämä liikennepalvelu voi vähäisessä määrin ulottua sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle. **Valtakunnallista seutujen välistä henkilöjunaliikennettä koskevissa asioissa toimivaltainen on liikenne- ja viestintäministeriö ja omalla toimivalta-alueellaan Helsingin seudun liikenne- ja seutuliikenneliikenne- ja viestintäministeriö ja omalla toimivalta-alueellaan.** ~~Muuta raideliikennettä koskevissa asioissa toimivaltaisia ovat 12 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut kunnalliset viranomaiset omalla toimivalta-alueellaan.~~

Lain 36 §:n 1 momentin alkuosa muutetaan muotoon:

Tämän luvun mukaisia hankintamenettelyjä käytetään tehtäessä ~~maantieliikennettä~~ **joukkoliikennettä** ja muuta raideliikennettä kuin **valtakunnallista seutujen välistä henkilöjunaliikennettä koskevia käyttöoikeussopimuksia.**

Yksityiskohtainen esitys lain muuttamiseksi:

<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2009/20090110>; viitattu 16.10.2009